

KLAGANDE

Naturskyddsföreningen Västerbotten, 896100-6684

[REDACTED]

MOTPART

1. Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå

2. Vilhelmina norra sameby, 896100-1982

[REDACTED]

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västerbottens läns beslut den 13 december 2018,
dnr 218-10995-2018

SAKEN

Skydds jakt på järv enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutade att bevilja ansökan om skydds jakt efter två (2) järvar inom del av Vilhelmina norra sameby i Västerbottens län. Detta efter en ansökan från Vilhelmina norra sameby om skydds jakt på fyra järvar inom samebyns åretruntmarker. I beslutet anges att jakten får bedrivas under perioden den 10 januari 2019 till och med den 30 januari 2019, eller till dess att länsstyrelsen avlyser jakten. I beslutet har länsstyrelsen bedömt att samtliga förutsättningar för skydds jakt är uppfyllda. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Naturskyddsföreningen Västerbotten (Naturskyddsföreningen) har i överklagan yrkat att beslutet ska upphävas. Naturskyddsföreningen yrkar även att beslutet tillsvi dare inte ska gälla (inhibition) för det fall förvaltningsrätten inte meddelat slutligt avgörande i ärendet senast den 9 januari 2019.

Naturskyddsföreningen anför i huvudsak följande. Järvstammens storlek uppnår inte den miniminivå om 600 järvar vilket är minimum för gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket beräknar utifrån fastställda föryngringar att det finns 583 järvar i Sverige. Antalet järvföryngringar som dokumenterats i eller angränsande till Västerbotten är 22,5 vilket är under den miniminivå som beslutats för länet. Skydds jakt på en strikt skyddad art som inte har gynnsam bevarandestatus ska bedömas restriktivt och vara inriktad mot särskilt skadegörande individer. Skadorna orsakade av denna individ ska dessutom vara stora. Beslutet om skydds jakt är beståndsreglerande och inte inriktat mot särskilt skadegörande individer. Den dokumentation av skador på Marsfjällsgruppens renar är otillräcklig. De förlustsiffror som framkommer i beslutet har beräknats utifrån en produktionsmodell som framtagits av

SLU i Uppsala. Trots kritik mot denna modell från Norskt institut för naturforskning (NINA) har produktionsmodellen inte modifierats vid beräkningen av förlusterna. Förlustsiffrorna är felaktigt beräknade och grunderna för skydds jakt i beslutet är därför inte uppfyllda.

Enligt Naturvårdsverkets delegeringsbeslut till länsstyrelserna 2014 framgår att ”beslut om skydds jakt med stöd av jaktlagstiftningen ska tolkas i ljuset av EU- direktiv på området”.

Utgångspunkten för produktionsmodellen är att 90 procent av vajorna är dräktiga och att de föder en kalv. Denna dräktighetsprocent används sedan för alla år och betraktas som bruttoantalet kalvar efter kalvning. Den naturliga dödligheten uppgår till 3 procent utom för året 2017/2018 då samebyn bedömt att endast 95 procent överlevde pga. att våren kom sent och förekomsten av stora snömängder. NINA:s granskning av beräkningsmodellen är i korthet att kalvfrekvensen kan variera från 50 procent upp till 95 procent även då goda förhållanden för stödutfodring råder vilket inte kan förklaras med rovdjursförekomst. Dessutom har klimatet under vintern och kalvnings-tiden stor betydelse vilket inte nämns i produktionsmodellen. Kalvfrekvensen är lägre i norr. Hur väl samlingen och räkningen av renar lyckat är av stor betydelse. Enligt uppgift åvilar bearbetning av produktionsmodellen Sametinget utifrån NINA:s synpunkter varför beräkningsmodellens juridiska betydelse kan ifrågasättas.

I december 2017 genomfördes skydds jakt på tre järvar i samma område. Då som nu är det oklart vilka skador som orsakas av järv alternativt av andra rovdjur. Skador orsakade av exempelvis kungsörn har inte tagits upp i sammanhanget. Under kalvarnas första levnadsmånad orsakas betydande skador av björmpredation. De förlustsiffror som anges i beslutet är beräknade under perioden från kalvmärkning till höstskiljning. Som modellen tillämpas i detta beslut beräknas förlusten av kalv från födsel till skiljning som noll.

Vid sammanslagningen av procentuellt beräknad kalvförlust med procentuellt beräknad förlust av vuxna renar gör länsstyrelsen ett allvarligt fel. Ett relativt mått för en subgrupp kan inte adderas för att presentera hela gruppen.

Vad Länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen har inte funnit skäl att ändra sitt beslut.

RÄTTSLIG REGLERING

2. Bestämmelser

Av 3 § första stycket jaktlagen (1987:257) följer att järv och annat vilt är fredat och får jagas endast om det följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen.

Enligt 23 a § jaktförordningen får skydds jakt beslutas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Därutöver måste jakten ske i något av de syften som paragrafen räknar upp, bl.a. att förhindra en allvarlig skada på boskap eller annan egendom.

I 23 b § jaktförordningen anges att om det finns förutsättningar enligt 23 a § får naturvårdsverket efter ansökan från den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ besluta om skydds jakt efter bl.a. björn, varg, järv eller lo. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat.

Enligt 24 a § första stycket jaktförordningen får Naturvårdsverket överlämna till länsstyrelsen att besluta om skydds jakt efter bl.a. järv med stöd av 23 b §.

Vissa av dessa bestämmelser genomför artiklar i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) som syftar till att främja bevarandet av prioriterade livsmiljöer och arter av gemenskapsintresse.

Förarbeten

I förarbeten förtydligas att jakt efter järv bör ske som skyddsjakt efter skadegörande individer eller en grupp skadegörande individer när dessa kan identifieras, om det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte förvärrar artens bevarandestatus eller förhindrar återställande av en gynnsam bevarandestatus (prop. 2008/09:210 s. 51). I senare förarbeten betonas att järvens huvudsakliga utbredningsområde återfinns inom renskötselområdet och att ren är järvens viktigaste bytesdjur. Järven bedöms därmed vara det rovdjur som måste förvaltas med störst försiktighet i områden som används för renskötsel och där är det allra viktigast att eventuell jakt koncentreras till de mest skadegörande individerna. En begränsning av järvstammen bör kunna ske i de områden som är mest skadeutsatta och där det förväntas göra störst nytta för rennäringen (prop. 2012/13:191 s. 66 f).

Mot bakgrund av kända predationsdata och predationens konsekvenser för rennäringen och rovdjuren samt tidigare överenskommelser är det regeringens uppfattning att en nivå om 10 procent förefaller väl avvägd. Den nivån kan uppnås samtidigt som gynnsam bevarandestatus för varg, björn järv, lodjur och kungsörn kan uppnås och bibehållas. Det kan efter vunna erfarenheter finnas skäl att ytterligare justera nivån nedåt. Med toleransnivå menas här den maximala acceptabla skadenivån orsakad av stora rovdjur under ett år uttryckt i procent av samebyns faktiska renantal enligt renräkningarna (Prop. 2012/13:191 67).

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har i sitt avgörande HFD 2018 ref. 7, som gäller skyddsjakt på järv, uttalat bl.a. att: Naturvårdsverket har fastställt

referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för järvpopulationen i Sverige till 600 individer. Referensvärdet får inte underskridas. Minimnivån för årliga föryngringar i Norrbottens län har fastställts till 46 och för hela landet till 96. [---] Sverige har valt att ge järven ett mer långtgående skydd än vad som följer av art- och habitatdirektivet och jämställer den med björn, lo och varg som enligt direktivet åtnjuter ett i förhållande till järven högre skydd. EU-domstolen har beträffande dessa arter uttalat att en förutsättning för skydds jakt är att jakten inte kan förvärra den ogynnsamma bevarandestatusen hos de aktuella populationerna eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus (Kommissionen mot Finland, C-342/05, EU:C:2007:341, p. 29). Det finns anledning att tillämpa samma synsätt när det gäller skydds jakt efter järv.

HFD uttalade att det stod klart att järvstammen var för låg både i förhållande till referensvärdet för gynnsam bevarandestatus och Naturvårdsverkets miniminivåer för årliga föryngringar för att stammen skulle anses ha en gynnsam bevarandestatus. Detta utesluter dock enligt HFD inte att det finns ett visst utrymme för att besluta om skydds jakt. Den i målet ansökta skydds jakten avsåg inte några specifikt skadegörande individer utan syftade till att minska det totala järvbeståndet i området, något som närmast liknar skydds jakt. HFD utesluter inte att en sådan typ av jakt kan riktas mot ett begränsat antal individer förutsatt att det får antas sakna effekt för arten som sådan. HFD avslog överklagandet utifrån att omständigheterna i det aktuella målet var sådana att den sökta skydds jakten skulle riskera att förvärra järvens ogynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde, inte minst med hänsyn till resultatet av 2016 års inventering av årliga föryngringar.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Inhibition

Naturskyddsföreningen har yrkat inhibition för det fall avgörande i målet inte är fattat senast den 9 januari 2019. Eftersom förvaltningsrätten tar upp målet till omedelbart avgörande föranleder Naturskyddsföreningens yrkande om inhibition ingen ytterligare åtgärd.

Frågan i målet är om samtliga förutsättningar för skydds jakt efter järv är uppfyllda enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen

Gynnsam bevarandestatus

Enligt Naturvårdsverket är populationsuppskattningen för 2018 beräknad till 583 järvindivider. Naturvårdsverket har fastställt referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för järvpopulationen i Sverige till 600 individer.

Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet bedömt att Naturvårdsverkets populationsuppskattning inte speglar hela verkligheten utan visar ett för lågt resultat. Länsstyrelsen grundar sin bedömning på att populationsuppskattningen är baserat på ett genomsnitt av de senaste tre årens järvpopulation (2016- 2018). Länsstyrelsen har bedömt att tillväxttakten för järv troligen är högre än vad som tidigare angetts eftersom den är baserad på ett för lågt värde år 2016 då det var svåra inventeringsförhållanden. Länsstyrelsen har även bedömt att ett jaktuttag därför borde ha mindre effekt på populationsstorleken än vad som anges i rapporten. Järvpopulationen i Västerbotten uppvisar 22 dokumenterade föryngringar i länet under 2018. Om gränsnärföryngringar beaktas berörs länet av 22,5 föryngringar. Länets miniminivå är 23 föryngringar.

Av det överklagade beslutet framgår att nya järvrevir identifierats under 2018, framförallt i Jämtlands län (23 stycken). Länsstyrelsen gör bedömningen att det finns stor sannolikhet att 66 föryngringar kommer att konstateras i Sverige under 2019 vilket innebär att gynnsam bevarandestatus då uppnås. Länsstyrelsen gör vidare bedömningen att ett försiktigt jaktuttag inte äventyrar detta. Länsstyrelsen beviljar inte den sökta jakten på fyra järvar utan beviljar endast jakt på två järvar utifrån att det inte kommer att äventyra målsättningen att gynnsam bevarandestatus för järv kommer att uppnås under 2019.

Även med beaktande av att järvpopulationen uppvisar en ökande trend och svårigheterna att inventera antalet järvar som redovisats står det enligt förvaltningsrättens mening klart att järvstammens population är alltför låg i förhållande till referensvärdet för gynnsam bevarandestatus, och Naturvårdsverkets miniminivåer för årliga föryngringar, för att stammen ska anses ha en gynnsam bevarandestatus. Detta utesluter dock inte att det finns ett visst utrymme för att besluta om skydds jakt.

Allvarlig skada

För beviljade av skydds jakt krävs ett starkt och precist underlag avseende risken för skada och den ansökta jaktens förmodade effekt. Detta gäller i särskilt hög grad i förhållande till arter som ännu inte uppnått gynnsam bevarandestatus.

Det är givet att mera omfattande angrepp av järv på renhjordar eller angrepp under särskilt känsliga skeden som kalvmärkning kan utgöra allvarlig skada i jaktförordningens mening. Rennäringens speciella förutsättningar måste också beaktas vid bedömningen av vad som enligt förordningen utgör allvarlig skada (HFD 2018 ref 7).

Av det överklagade beslutet framgår att syftet med skyddsjakten är att minska järvarnas negativa effekt på rennäringen. Skyddsjakten på två järvar avser enligt länsstyrelsen att minska allvarlig ekonomisk skada som järvarna förorsakar i form av dödade kalvar. Till detta kommer problem med skingrade renar under höstperioden och en förbättrad arbetsbelastning för renskörtarna. Skyddsjakten avser att bidra till att uppnå den av riksdagen fastställda toleransnivån om tio procent förluster inom rennäringen till rovdjur.

Av Naturvårdsverkets riktlinjer från 2012 för beslut om skyddsjakt framgår bl.a. att en skada ska anses vara allvarlig om den överstiger vad som kan anses normalt eller rimligt att tolerera. Av förarbeten framgår att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på den aktuella samebyns faktiska renantal. Även med beaktande av den kritik som Naturskyddsföreningen framfört mot länsstyrelsens beräkningsmodell bedömer förvaltningsrätten att skadorna på ren med marginal överstiger toleransnivån.

I förevarande mål har länsstyrelsen vidare pekat ut ett specifikt område där renarna är särskilt utsatta för angrepp från järv. Detta styrks även av karta över område med järvrivna renar under åren 2017 – 2018. Det framgår också av utredningen att det i det aktuella området har konstaterats att det finns fyra honor och två hanar. Utifrån att utredningen i målet visar att skadorna på ren överstiger toleransnivån och att det har pekats ut ett specifikt område med skadegörande individer finner förvaltningsrätten att länsstyrelsens underlag i denna del är tillräckligt för att kravet på allvarlig skada ska anses uppfyllt.

Annan lämplig lösning

Länsstyrelsen har i denna del redogjort för hur forskning visar att renar löper en väsentligt högre risk att drabbas av parasiter och sjukdomar om de hålls

inhägnade under en längre tid. Bevakning av såväl renar som rovdjur genomförs under kalvningsperiod i den utsträckning som är möjlig. Länsstyrelsen har härefter, under annan lämplig lösning, bedömt att samebyn saknar tillgång till andra vinterbetesområden pga. riklig snömängd och brist på bete varför en flytt av renarna inte utgör en annan lämplig lösning.

Rennäringens särskilda förutsättningar medför att andra lämpliga lösningar än skyddsjakt för att förhindra angrepp på renhjordar kan vara svåra att finna (HFD 2018 ref. 7). Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning i denna del. Mot bakgrund av detta finner förvaltningsrätten att det framgår av utredningen att det inte finns någon annan lämplig lösning än skyddsjakt.

Sammanfattande bedömning

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen hade grund för sitt beslut om skyddsjakt efter två järvar eftersom samtliga kriterier för skyddsjakt är uppfyllda. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR 03).

[REDACTED]
[REDACTED]
rådman

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED], [REDACTED]

och [REDACTED] deltagit.

Målet har föredragits av [REDACTED].

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

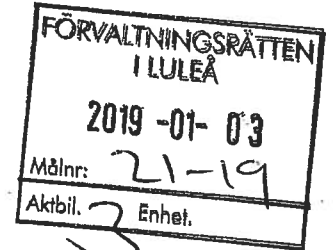
2018-12-13

Diarienummer

218-10995-2018

1(19)

Vilhelmina norra sameby

Skydds jakt efter järv i Vilhelmina norra sameby

Beslut

Länsstyrelsen beslutar om skydds jakt efter två (2) järvar inom del av Vilhelmina norra sameby i Västerbottens län.

Beslutet tas med stöd av 9, 9 b, 18, 21, 23, 23 a, 23 b och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905), Naturvårdsverkets delegeringsbeslut av den 17 maj 2018 (NV-02872-18) samt med beaktande av skyddsreglerna i artikel 12 och undantagsreglerna beträffande jakt i artikel 16 i Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG).

Om du vill överklaga detta beslut, se bilaga 1.

Villkor

Länsstyrelsen beslutar att nedan angivna villkor ska gälla för jakten enligt detta beslut. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott återfinns i 43 respektive 44 §§ samma lag.

Vilka djur får fällas?

Skydds jakt tillåts på högst två (2) järvindivider, oavsett kön och ålder.

Jakttid

Skydds jakt får bedrivas under perioden 10 - 30 januari 2019.

Jakten får bedrivas inom det område som avgränsas enligt bifogad karta (bilaga 2) inom Vilhelmina norra sameby i Vilhelmina kommun, Västerbottens län.

Med stöd av 24 d § jaktförordningen beslutar Länsstyrelsen att jakt får ske på annans jaktområde. Jaktledaren bör meddela berörda markägare och jakt-rättshavare att skydds jakt kommer att bedrivas i området och när jaktförsök kommer att ske.

Vilka får utföra jakten?

Länsstyrelsen och samebyn utser jaktledare i samråd.

Jaktledaren utser i samråd med Länsstyrelsen de personer som ska delta i jakten. Jakten får endast bedrivas av jaktledaren tillsammans med ett begränsat antal personer. Jaktledarens ansvar specificeras i bilaga 3.

Berörda enskilda markägare och jakträttshavare bör kontaktas och i möjligaste mån inbjudas att delta i jakten. Länsstyrelsens fältpersonal ska beredas möjlighet att närvara vid jakten.

Jaktmetoder och jaktmedel

Var och när jaktförsök ska genomföras ska kontinuerligt stämmas av med länsstyrelsens kontaktperson. Jaktledaren bestämmer tillsammans med Länsstyrelsens kontaktperson den för tillfället lämpligaste jaktmetoden.

Det aktuella djuret får sökas från motordrivet fordon inom jaktområdet. Det innebär att sökande från snöskoter får ske för så kallad ringning av djuret för att fastställa dess ungefärliga vistelseplats. Undantaget ger inte rätt att från skoter skjuta, förfölja eller genskjuta järven. Undantaget ger inte heller rätt att nyttja motordrivet fordon för att förhindra att järven undkommer eller för att avleda dess uppmärksamhet från den som jagar.

Länsstyrelsen beslutar att skjutvapen får transporteras på motordrivet fordon till och från samt inom det aktuella jaktområdet. Vapnen ska då vara nerpackade.

Hund får användas vid jakt. Högst två hundar får användas samtidigt. Det är inte tillåtet att byta hundar vid jakt efter en och samma järv under jaktdagen.

Jakten får även bedrivas med hjälp av helikopter under förutsättning att skytten utses av Länsstyrelsen. Samebyn står då för helikopterkostnader.

Länsstyrelsen vill påminna om att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Anmälan innan skydds jakt påbörjas

Jaktledaren ska vid varje tillfälle till Länsstyrelsen i Västerbottens län anmäla när skydds jakt ska genomföras. Länsstyrelsens kontaktperson under vardagar är jakthandläggare Linda Backlund, telefon 010-225 44 16 och under helger naturvårdsdirektör Björn Jonsson, telefon 010-225 44 33.

Avlysning

Jaktledaren ska omedelbart avlysa jakten när den sista tillåtna järven fällits eller påskjutits eller när jakttiden gått ut.

Hantering av fälld järv

Med stöd av 24 d § jaktförordningen beslutar Länsstyrelsen att samtliga fällda järvar ska tillfalla staten. Djuren omhändertas av Länsstyrelsen i samråd med polisen för vidarebefordran till Statens Veterinärmedicinska Anstalt för obduktion.

Länsstyrelsen påminner om att

- Jakten får endast bedrivas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång. Under timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vakjakt eller smygjakt (9 § jaktförordningen).
- rörlig belysning ej får användas (10 § jaktförordning)

- en eftersökshund ska kunna finnas på plats inom högst två timmar från påskjutning (17 § jaktförordning)
- 14–16 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) anger vilka vapen och kulpatroner som får användas vid jakten. Bilaga 4 anger också de villkor som gäller för användning av hagelgevär och enhandsvapen.

Bakgrund

Den 9 december 2018 inkom Vilhelmina norra sameby med en ansökan om skyddsjakt på fyra järvar inom samebyns åretruntmarker. Ansökan har kompletterats med uppgifter insamlade under samtal med samebyn och under samrådsmöten, förlustsiffror beräknade med hjälp av produktionsmodellen, bilaga 4, förlustsiffror för kalv under perioden mellan kalvmärkning och höstskiljning, bilaga 5, samt kartor över var samebyn har hittat järvdödade renar, bilaga 7. Förlustsiffrorna är dels beräknade för samebyns hela renhjord och över ett års tid, och dels för Marsfjällsgruppens kalvar under perioden mellan kalvmärkning och höstslakt.

I ansökan anförs följande:

Ansökan avser delar av samebyns kalvnings-, sommar-, sensommar- och höstbetesområden. I ansökan hänvisas till den skada som samebyn lider av på grund av det alltför höga rovdjurstrycket inom betesområdena. Syftet med ansökan är att förebygga skada och minimera förluster av ren. Skyddsjakten ska även minska merarbete som järvarna orsakar i samband med att renarhjordar skingras.

Vilhelmina norra sameby anför att de årligen haft järvföryngringar inom det aktuella området under de senaste åren. Under årets inventering dokumenterades sju järvföryngringar som samebyn berördes av. Samebyn berördes också av 15 lodjursföryngringar under samma inventeringssäsong.

Höstens renskötsel i området

Enligt samebyn vandrar oftast delar av renhjorden ned från fjället och betesvandrar österut i skogarna mellan Marsfjällen och Vilhelmina när betesförhållandena blir sämre eller då renarna får dålig betesro. Områden kring Matskanviken och Dainan är naturliga uppsamlingsområden och i Matskanviken finns också en samlings- och skiljningsanläggning. Om renarna inte får vandra ner i lugn och ro blir samlingen mycket svårare då järven kan orsaka stor skingring när den jagar.

Under hösten har samebyn upplevt stora problem med järv och såväl dödade som skadade renar har hittats. Vid ett tillfälle lyckades en renskötare avstyra ett pågående jaktförsök genom att skrämma iväg järven. Samebyn hade också svårt att hålla kvar renarna på fjället för fortsatt bete utan fick samla till skiljning tidigare än planerat. Att renarna inte ville stanna på fjället trots bra betesförhållanden berodde enligt samebyn sannolikt på att de inte fick betesro på grund av rovdjur.

Vårens renskötsel i området

Området är också mycket viktigt på våren enligt samebyn. Marsfjällsgruppen flyttar renarna från vinterlandet på traditionellt sätt, det vill säga till fots. När Vojmán i Vilhelmina har passerats släpps renarna fria och de betesvandrar själva i egen takt upp mot fjället. Det är viktigt att använda området för betning från Vilhelmina upp mot kalvningsområde i Marsfjällen eftersom renarna då når kalvningsområdet i lämplig tid. Under slutet av april till mitten av maj, under kalvningsperioden, befinner sig cirka 6000 renar i Marsfjällsområdet med omnejd.

Under våren görs omfattande åtgärder för att bevaka renarna men när snön försvinner är det svårt att se när och var rovdjur orsakar problem. Samebyn menar att enda sättet att minska rovdjursproblemen är att minska rovdjurstrycket inom området.

Höga förluster till rovdjur

Skyddsjakter på järv och björn har under flera år genomförts i det aktuella området men samebyn ser att det inte räcker. Enligt bifogad redovisning är förlusterna till rovdjur mycket höga, väl över toleransnivån på 10 procent. Ett fortsatt arbete med skydds jakt är nödvändigt om toleransnivån ska kunna nås.

Det finns enligt samebyn inga alternativa betesmarker att tillgå när det gäller kalvnings-, försommar-, brunst- eller höstområden. Det går inte heller att hägna in hela kalvningsområdet utan att järvarna tar sig in. Det vore dessutom en praktiskt såväl som ekonomiskt orimlig åtgärd att sätta upp hägn över så stora ytor. Att låta renarna kalva i hägn är inte heller ett alternativ då det både är oekonomiskt och ger en ökad sjukdomsrisk bland framförallt kalvarna.

Samebyn anför att stora förluster hotar rennäringen i området men också den enskildes möjligheter till försörjning genom renskötsel. Förlusterna som uppstår kan generera dynamiska effekter som påverkan på framtida möjligheter till inkomst och fortsatt bedrivande av renskötsel. Redan nu ses förändringar i hjordstrukturen. Utrymmet för slaktuttag minskar då kalvar istället måste sparas för att ersätta renarna som förlorats till rovdjuren. Det är svårt för en yngre generation renskötare att bygga upp en egen renhjord under rådande omständigheter och enligt samebyn tär det på varje renskötares hälsa.

Förvaltningsverktyget

Förvaltningsverktyget bygger på att rennäringens förluster till följd av rovdjur ska vara maximalt tio procent samtidigt som rovdjuren har gynnsam bevarandestatus. Verktyget består av fyra delar:

1. Toleransnivå på maximalt 10 procents förluster till rovdjur
2. Produktionsmodell för att ta fram faktiska förluster på samebynivå
3. Förebyggande åtgärder
4. Uppföljning och utvärdering

Riksdagen beslutade i december 2013 att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på en samebys

faktiska renantal. Ett viktigt kunskapsunderlag i förvaltningsarbetet är beräkningen av samebyarnas årliga skadenivåer utgående från uppgifter om till exempel renhjordens produktionsförmåga, kalvöverlevnaden och statistik om trafikdödade renar. Sedan 2016 har Sametinget tillsammans med berörda länsstyrelser och Naturvårdsverket utarbetat en förfinad beräkningsmodell som nu finns tillgänglig för användning i det fortsatta arbetet.

Förlustsiffror enligt Produktionsmodellen

Samebyn har till Länsstyrelsen kommit in med förlustsiffror för perioden 2015–2017, dels förluster för hela samebyns renhjord, dels specifikt förlustsiffror för bara kalvar i Marsfjällsgruppen under perioden från kalvning till höstskiljning, bilaga 4 och 5. Beräkningarna har gjorts utifrån Produktionsmodellen som har tagits fram av Sametinget och Naturvårdsverket vad gäller den totala förlusten. För kalvförluster under en specifik tid på året finns ingen beräkningsmodell utan den är framtagen genom att räkna hur många kalvar som försvunnit från kalvmärkning till höstskiljning, naturlig dödlighet borträknad.

Övrig känd dödlighet såsom exempelvis trafikdödade renar har kompensrats för i renräkningen då den endast tar i beaktning levande renar. I bilaga 4 finns en redovisning även för den övriga kända dödligheten för respektive år (den påverkar dock inte förlustberäkningen eftersom renarna är avräknade i renlängden, dvs antalet förväntade vuxna före slakt).

Förlusten för hela samebyns renhjord:

2016/2017: 25%

2015/2016: 16%

2014/2015: 24%

Kalvförluster kan beräknas utifrån de vajor och kalvar som kommer in i hage under kalvmärkningen och de som kommer in i hage under höstskiljningarna. 97 procent av kalvarna förväntas överleva mellan märkning och skiljning, vilket innebär att tre procent förväntas dö av naturliga orsaker.

För året 2017/2018 har samebyn bedömt att endast 95 procent överlevde på grund av den sena våren och de stora snömängderna som då låg kvar på fjället under lång tid.

Förlusten för kalv i Marsfjällsgruppen (gäller kalvningsområdet i Marfjäl- len):

2017/2018: 27%

2016/2017: 30%

2015/2016: 27%

Toleransplan, ett samarbete mellan länsstyrelsen och samebyn

Från 2014 har länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län haft regeringens uppdrag att i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län arbeta med ett

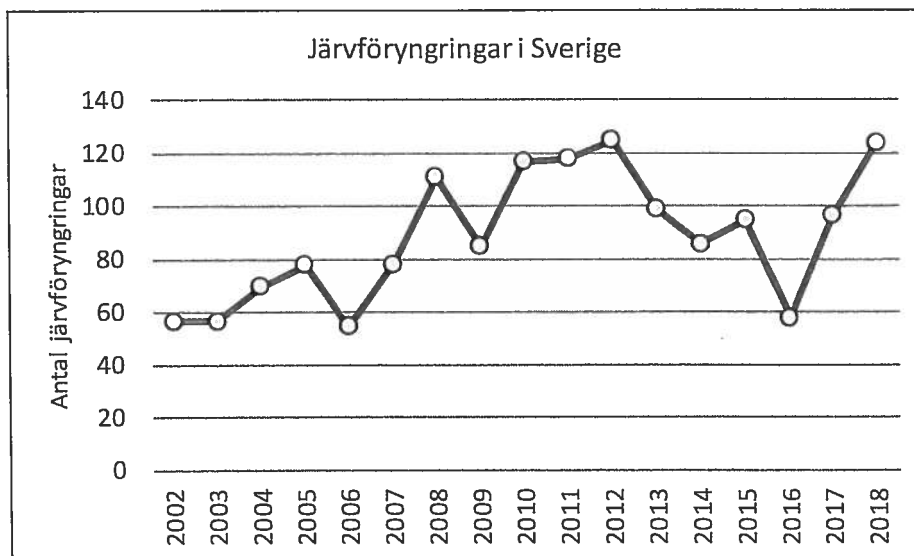
förvaltningsverktyg, vars syfte är att upprätthålla en hållbar rennärning och samtidigt bidra till en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur.

Länsstyrelsen och samebyn har därför gemensamt tagit fram en toleransplan för skador på ren orsakade av rovdjur där renskötseln i samebyn, rovdjurssituationen och nödvändiga åtgärder beskrivs. Under de senaste åren har omfattande diskussioner förts kring järvsituationen i samebyn. I planen står bland annat att de förstfödda kalvarna är extra känsliga mot järvangrepp. En järv kan enligt samebyn ensam ta alla de första kalvarna, särskilt om snöföret är till järvens fördel. Det är känt att järvar kan samla byten i förråd, så kallade köttgömmor, som de nyttjar senare under året. Under gynnsamma förutsättningar, främst under kalvningsperioden, har en järv potential att orsaka stor skada i och med detta beteende.

I toleransplanen nämns också att renar som lämnats i hjordar över natten under höstens samlingar kan skingras på grund av järvens jaktförsök. Följden blir att renskötarna tvingas samla ihop renarna igen nästkommande dag, ett extra arbete som tär på både renens och renskötarens krafter. Eftersom renarna är spridda från fjäll till fjällskogarna kan det ta flera timmar att samla ihop dem igen och när dagarna är korta blir samlingsarbetet ineffektivt. När renarna hamnar i fjällskogarna krävs det ibland även hjälp av helikopter för att samla dem igen och det blir en stor kostnad för samebyn. En del renar blir även kvar i skogarna och på fjället.

Järvpopulationen i Sverige

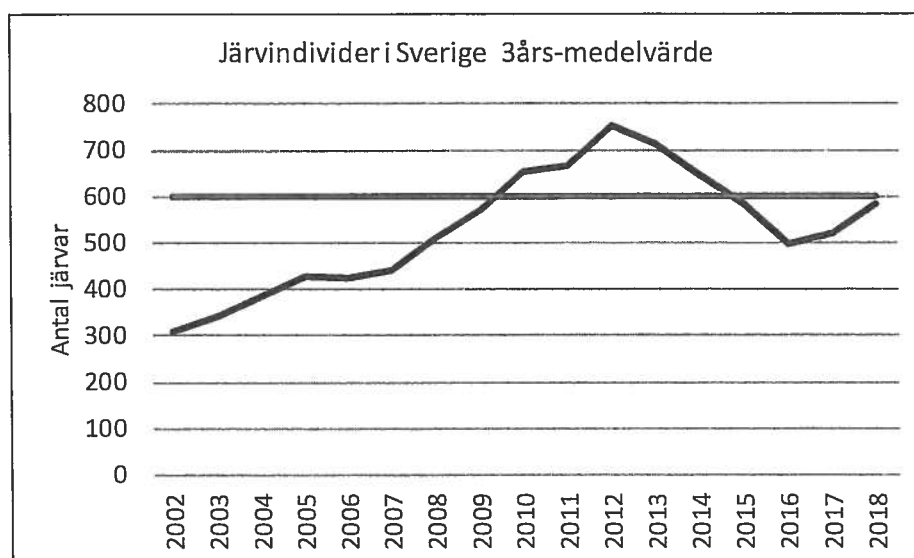
Mellan 2002 och 2012 ökade järvpopulationen i Sverige, både i antal och i utbredning. Framförallt tycks det ha skett en ökning i skogslandet både österut och söderut, främst i Jämtland och Dalarna. Efter 2012 minskade populationen något men efter 2016 har populationen åter stärkts och den är återigen på en nivå över 120 föryngringar, se figur 1.

Figur 1. Järvpopulationens utveckling i antal föryngringar i Sverige mellan åren 1996 och 2018.

För att uppskatta hur stor järvpopulationen är behöver antalet föryngringar räknas om till antalet individer. Naturvårdsverket använder en populationsmodell för att göra denna omräkning och den baseras på ett genomsnitt av antal föryngringar under de senaste tre åren. För modellen är det viktigt att vi har bra kunskap om hur stor del av de vuxna honor som reproducerar sig varje år, vid vilken ålder de reproducerar sig första gången och hur stor andel av populationen som är honor. Naturvårdsverket har använt underlag som baseras på data från forskning på märkta järvar i Sarek och från DNA-övervakning i Norge.

Populationsuppskattningen för 2018 är beräknad till 583 (409–696) järvindivider, se figur 2. Siffran påverkas mycket av det låga värdet från 2016 (58 föryngringar) då det rådde ovanligt svåra inventeringsförhållanden. Det sammanföll sannolikt med ett år då färre honor reproducerade sig, åtminstone i Västerbottens län. Flera honor som haft ungar flera år i rad fick inte ungar detta år. Länsstyrelsens bedömning är att resultatet sannolikt inte speglar hela verkligheten utan visar ett för lågt resultat.

Figur 2. Järvpopulationens utveckling i antal individer i Sverige beräknat med ett tre års medelvärde mellan 2002 och 2018. Den blå linjen avser nationella referensvärdet för gynnsam bevarandestatus, vilket är 600 individer.

Landets nuvarande referensvärde, det vill säga det antal som stammen minst måste hålla för att ha gynnsam bevarandestatus (GYBS), ligger på 600 individer. För att järvstammen ska nå GYBS behöver minst 66 föryngringar dokumenteras i landet under 2019, se tabell 1.

Tabell 1. Populationsuppskattning för den svenska järvstammen mellan åren 2016 och 2018 samt hur många föryngringar som behöver dokumenteras för att GYBS ska uppnås 2019 (siffror i fet stil).

Inventeringsår	Antal föryngringar	Antal individer	Antal individer 3års-medel
2016	58	364	585
2017	97	608	499
2018	124	777	583
2019	66	415	600

I en rapport från 2018¹ redovisas en demografisk sårbarhets- och känslighetsanalys för lodjur och järv i Skandinavien, baserat på de rapporterade resultaten från skydds jakt och licensjakt (i Sverige och Norge) och resultaten från den årliga beräkningen av beståndsstorleken för perioden 2011 - 2017. I studien fann man att den genomsnittliga årliga tillväxten för järv i Sverige under rådande förvaltning är 1,01 (konfidensintervall 0,94–1,07), det vill säga cirka 1 procent per år. Med en liknande järvförvaltning som under 2011–2017 under de närmaste 20 åren förutspås en 60-procentig sannolikhet att beståndet i Sverige är större än 600 järvar i slutet av perioden.

Resultaten för Sverige påverkas starkt av förvaltningen av järv som pågår i Norge, eftersom unga järvar vandrar mellan länderna. Den omfattande avskjutningen av järv i Norge minskar tillväxttakten i Sverige, eftersom många ungdjur utvandrar och övertar tomma järvrevir i grannlandet. Enligt dessa resultat borde en mer omfattande jakt på järv i Sverige inte leda till en kraftig minskning av stammen här, utan snarare minska behovet till en så omfattande jakt på järv i Norge.

Beräkningarna i rapporten är gjorda utifrån inventeringsresultaten, som i sin tur utgörs av antalet konstaterade föryngringar.

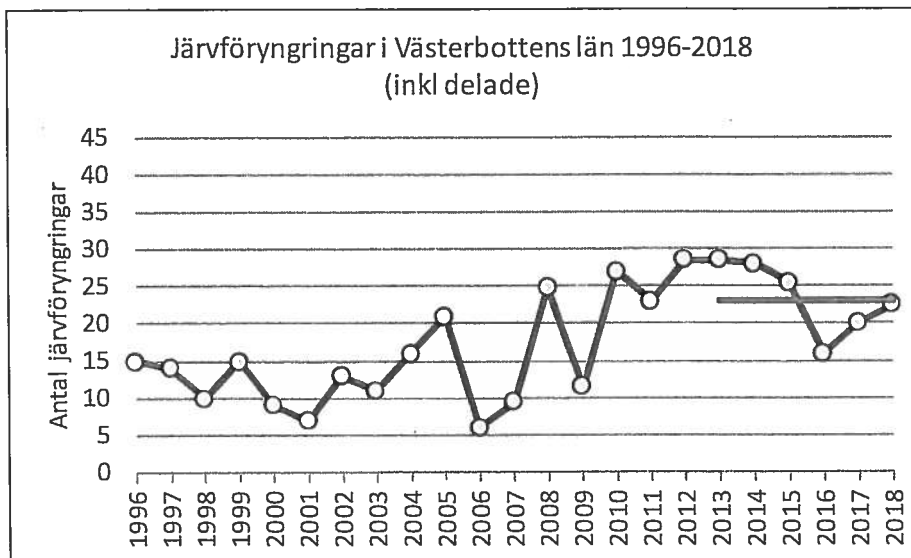
År 2016 råde svåra inventeringsförhållanden och det är sannolikt att inventeringsresultatet inte till fullo återspeglar det verkliga antalet föryngringar av järv som skedde i Sverige detta år. Trots detta har resultatet för 2016 ingått i modelleringen, och om siffran är lägre än det verkliga antalet föryngringar visar modellen en lägre tillväxttakt än den som borde vara möjlig i järvpopulationen. Modellens resultat borde därför kunna betraktas som något konservativa och ett jaktuttag borde ha mindre effekt på populationsstorleken än vad som beskrivs i rapporten.

Järvpopulationen i Västerbotten

Järvpopulationen i Västerbotten har tidigare år karaktäriserats av kraftiga svängningar i antal föryngringar men dynamiken stabiliserades mellan åren 2012 och 2015 (Figur 2). Under 2016 dokumenterades endast 16 föryngringar i länet men därefter har stammen ökat igen och 2018 dokumenterades

¹ Mills et al 2018. Bayesian Population Viability Analysis for Lynx and Wolverine in Scandinavia. Rapport 6793, Naturvårdsverket.

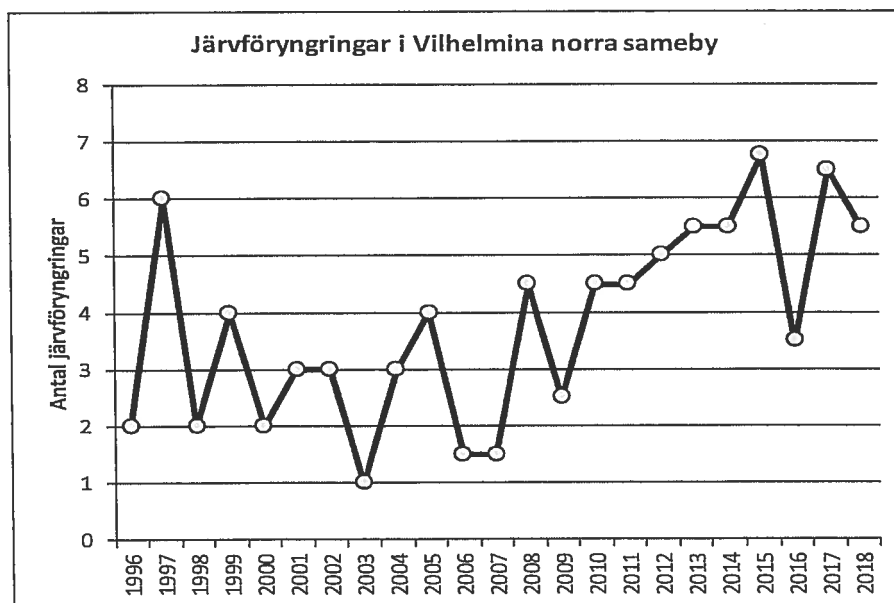
22 föryngringar i länet. Om gränsnära föryngringar beaktas berörs länet av 22,5 föryngringar, se nedan. Länets miniminivå är 23 föryngringar.

Figur 1. Järvpopulationens utveckling i antal föryngringar i Västerbotten mellan 1996 och 2018. Diagrammet visar det totala antalet föryngringar som länet berörs av, det vill säga även delar av de föryngringar som dokumenterats i andra län men som ligger inom fem kilometer från länsgränsen. Den gröna, heldragna linjen visar länets miniminivå på 23 föryngringar.

Vilhelmina norra samebys samlade rovdjurstryck

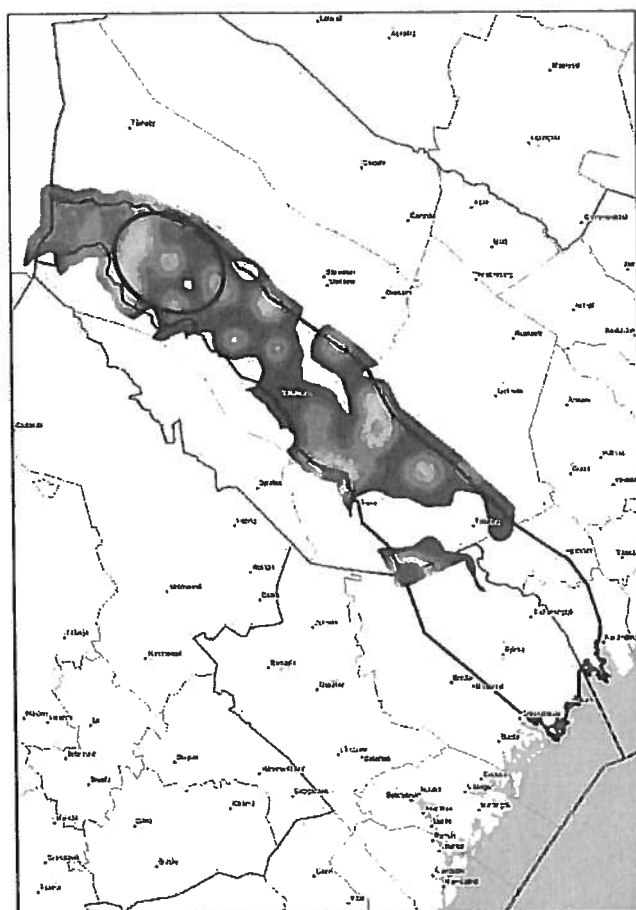
Vilhelmina norra sameby har under de senaste åren haft ett relativt högt antal föryngringar av järv inom samebyn (Figur 3). Resultat från inventeringen 2018 visar att samebyn berörs av sju föryngringar. Ersättning betalas ut för 5,5 föryngringar eftersom tre föryngringar delas med andra samebyar.

Figur 3. Järvstammens utveckling i antal föryngringar (efter delning med angränsande samebyar) i Vilhelmina norra sameby mellan 1996 och 2018.

Intensiteten av järv i samebyn visas i Figur 4. Kartan bygger på samtliga järvföryngringar som har konstaterats samt alla observationer av ensamma järvar mellan åren 2014 och 2018. Ett område som är rött tyder på hög intensitet av järv, det vill säga sannolikheten att träffa på en järv i dessa områden är högre än i andra områden. Ett område som är blått eller ofärgat tyder på en lägre intensitet av järv. Det säger således inte något om hur många järvar det finns i ett område just nu, utan bara att det har observerats fler järvar i de röda områdena än i de blåa och vita områdena. I de vita områdena har minst observationer förekommit jämfört med resten av samebyns område.

Intensiteten är därmed inte liktydig med problem och skador orsakade av järv men ofta sammanfaller områden med hög intensitet med områden där samebyar upplever störst problem med järvskador.

Figur 4. Intensiteten av järv i Vilhelmina norra sameby mellan 2014 och 2018. Kartan inkluderar alla konstaterade föryngringar av järv samt alla observationer av ensamma järvar. Det aktuella området där samebyn söker skydds jakt är inringat med en svart ring.

Med hjälp av DNA-prover som samlats in under 2017 och 2018 års inventering har 21 järvindivider identifierats i den delen av samebyn som ligger väster om väg E45. Tre av dessa har fällts på skydds jakt i december 2017. I det huvudsakliga Marsfjällsområdet har fyra honor och två hanar konstaterats.

DNA-insamlingen kan idag endast betraktas som ett komplement till lyeinventeringen eftersom DNA-prover samlas in i mån av tid hos fältpersonalen.

Lyeinventeringen är högre prioriterad eftersom dagens ersättningssystem är kopplat till föryngringar.

Samebyn berörs av en stor del av Västerbottens lodjursstam. Under 2018 års inventering konstaterades 16 familjegrupper som berörde samebyn (föryngringar i Västernorrlands län är inkluderade). Björn förekommer i så gott som hela samebyn. Björn kan vara ett problem framför allt i kalvningsland men samebyn menar att de förmodligen orsakar stor skada även på hösten. I samebyn konstaterades åtta lyckade kungsörnshäckningar under 2018.

Skäl

Juridiska förutsättningar för skyddsjakt

Även om järven inte listas i samma bilagor som varg, lodjur och björn i art- och habitatdirektivet så behandlas den likvärdig med de andra rovdjursarterna både i europeiska rekommendationer för förvaltning av arten och i nationell lagstiftning.

Art- och habitatdirektivet förbjuder avsiktligt dödande av bland annat stora rovdjur. De möjligheter till undantag från förbudet som direktivet medger genomförs med motsvarande bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). I 23 a § jaktförordningen regleras förutsättningarna för skyddsjakt efter stora rovdjur: Det ska inte finnas någon annan lämplig lösning och skyddsjakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och jakten ska ske för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom

I enlighet med 24 a § jaktförordning har Naturvårdsverket i sitt beslut av den 17 maj 2018 (NV-02872-18) delegerat rätten att besluta om skyddsjakt efter järv till bland annat Länsstyrelsen i Västerbottens län. I enlighet med 23 b § jaktförordningen får Länsstyrelsen därmed besluta om skyddsjakt efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada, eller på myndighetens eget initiativ, om förutsättningarna enligt 23 a § jaktförordning är uppfyllda. I 9 b § jaktförordningen regleras hur sådana beslut om bland annat skyddsjakt på stora rovdjur ska utformas.

Enligt Naturvårdsverkets redovisning till regeringen av den 15 november 2011 angående tilläggsuppdraget om den svenska rovdjurspolitiken kan merarbete och merkostnader inte åberopas som skäl för undantag från skyddsbestämmelserna i art- och habitatdirektivet. Däremot anser Naturvårdsverket att dessa faktorer kan vara en av grunderna för bedömningen om det finns en annan lämplig lösning för ett problem med rovdjur.

Annan lämplig lösning

Bevakning av renhjorden, stängsling runt renhjorden samt flytt av renhjorden är exempel på alternativa åtgärder som har diskuterats i samband med angrepp av rovdjur på ren.

Ökad bevakning/skrämsel

Det aktuella området är ett kalvningsområde och det är under kalvningsperioden som den stora förlusten till rovdjur sker. Bevakningen under kalvningsperioden genomförs av samebyn alltid i så stor utsträckning som möjligt eftersom det är en mycket känslig period. Alla tillgängliga renskötare är på plats och bevakning sker i princip dygnet runt.

Bevakning under denna tid kräver försiktighet då vajorna och de nyfödda kalvarna är mycket känsliga för störningar av alla de slag, må det vara av rovdjur, renskötare, turister etc. En störning kan enligt samebyn leda till att vajor kastar sina ofödda kalvar eller att kalvar och vajor skiljs åt. Bevakningen görs därför utifrån kanterna av hjorden men det försvarar möjligheten att upptäcka angrepp från rovdjuren.

Kalvningen sker framför allt efter snösmältningen. På barmark är det nästintill omöjligt att upptäcka när angrepp sker.

På grund av den känsliga bevakningssituationen, barmarksförhållanden och att det inte finns någon eller några kända individer som orsakar mer skada än genomsnittet är skrämsel av järvar inte relevant som en alternativ åtgärd. Denna lösning kan vara möjlig vintertid, med en väl samlad renhjord och med en specifik rovdjursindivid, men bedöms vara orealistisk i åretruntmarkerna på barmark.

Inte använda området/flytta från området

Området som samebyn söker skydds jakt i är ett för renskötseln viktigt område som används under en stor del av året. Samebyn har därför ingen möjlighet att avvara området. Det finns heller ingen möjlighet att undvika området under känsliga perioder såsom till exempel strax före och under kalvning.

Att låta renarna kalva längre västerut är inte en rimlig åtgärd. Här är mycket mer snö och lite barmark för vajorna att kalva på. Det finns ingen eller lite tillgängligt bete under våren och samebyn hade behövt stödutfodra renarna under flera veckor, en åtgärd som är mycket kostsam.

Att transportera renarna med lastbil förbi området är inte möjligt eftersom lämplig avlastningsplats ligger mitt i det aktuella området, vid Mörrösjölieden. Renarna skulle då aktivt behöva drivas förbi området vilket hade varit energikrävande för framför allt de dräktiga vajorna.

Samebyn hade därtill behövt ställa om hela kalvmärkningssystemet om kalvning skett längre västerut. Idag samlas renarna för märkning på Daunefjäll, vilket är en naturlig passage när renarna självmant drar sig västerut från Marsfjällsområdet mot Remdalen och norska gränsen. Märkningsplatsen fungerar då som en sluss och renskötarna har koll på vilka renar som är märkta och inte.

Länsstyrelsen har varit i samråd med Viltskadecenter angående vid vilka situationer som flytt av renar kan vara lämpligt. Det finns inga tydliga rekommendationer mer än att högdräktiga vajor inte ska behöva flyttas mer än nödvändigt och att det inte är att betrakta som en annan lämplig lösning.

Stängsling/kalvning i hägn

Att låta renarna kalva i hägn är inte en lämplig lösning, vilket en forskningsstudie om förebyggande åtgärder för skydd av renar har visat (Viltskadecenter, rapport 2014:10), med forskningsområden i Gällivare skogs och Udtja samebyar i Norrbottens län. Inhägnaden skyddar förvisso kalvarna från predation men ger andra stora negativa konsekvenser.

Bland annat har man funnit att kalvar i hägn kan dö av infektion och utmärgling vilket förmodligen kan härledas till ökad smittorisk och ökad stress med risk för att vajan överger kalven. Diarréer hos vuxna djur har också noterats, vilket förklaras av foderomställningen från naturbete till pellets.

Ju fler renar som behöver hägnas in desto större hägn krävs, annars blir hygien för dålig med avseende på utfodring och tillgång till rent vatten eller snö. Det är i praktiken inte möjligt att hägna in 6000 renar, det skulle innebära ett orimligt stort hägn och orimliga kostnader för utfodring.

Länsstyrelsen ser varken en utökad bevakning av renhjorden, skrämsel av järvar, flytt av renhjorden längre västerut eller stängsling runt renhjorden som alternativa åtgärder som är rimliga att genomföra under ovan nämnda förhållanden.

Syftet med skyddsjakten

Denna skyddsjakt syftar till att minska järvarnas negativa effekt på rennäringen, som i detta fall är av både ekonomisk och psykosocial karaktär.

En skyddsjakt på två järvar som detta beslut avser kommer att minska den allvarliga ekonomiska skadan som järvarna förorsakar i form av dödade kalvar. Därtill kommer skingringsproblematiken under höstperioden att förbättras och arbetsbelastningen för renskötarna att minska.

Skyddsjakten kommer därmed att bidra till att den av riksdagen fastställda toleransnivån på maximalt 10 procent förluster till rovdjur inom rennäringen ska nås. Jakten kommer också att minska den oro, osäkerhet och frustration som finns hos de berörda renskötarna på grund av den rådande situationen.

Gynnsam bevarandestatus

Landets nuvarande referensvärde ligger på 600 individer, vilket innebär att populationen då har gynnsam bevarandestatus. Enligt den senaste populationsuppskattningen, baserat på medelvärdet av de tre senaste årens inventeringsresultat, är referensvärdet inte uppnått.

Gynnsam bevarandestatus uppnås redan 2019 om minst 66 föryngringar konstateras i Sverige. 2018 var ett år då en stor andel av järvhonorna fick ungar, framför allt i Jämtland, och resultatet för 2019 blir sannolikt inte lika högt. Men under de senaste två åren har många nya järvrevir identifierats och den ökade kunskapen om järvens utbredning framför allt söderut resulterar i att fler föryngringar kan dokumenteras. Under 2018 hittades hela 23 nya järvrevir, framför allt i Härjedalens och Bergs kommuner i Jämtlands

län. Länsstyrelsen bedömer därför att det finns en stor sannolikhet att minst 66 föryngringar med kommer att konstateras i Sverige under 2019 och att ett försiktigt jaktuttag inte kommer att äventyra detta.

Varför skydds jakt i förebyggande syfte

Järvens yngelperiod

Jakt efter järv genomförs företrädesvis under höst eller tidig vinter för att undvika yngelperioden, det vill säga när honan kan ha ungar. En järvhona lämnar ungarna i lyan när hon är ute och jagar, och det är mycket svårt att under en skydds jakt situation avgöra om en järv är en hona som har ungar eller inte.

Forskning från det svenska järvprojektet har visat att det tidigaste dokumenterade datumet när en hona fick ungar var 29 januari men de allra flesta honorna fick ungar i mitten av februari. Att jaga till 31 januari utgör därmed en liten risk för att en hona som har ungar i lyan faller.

Revirhävande djur

Järven är ett revirhävande djur, vilket innebär att de stannar kvar i ett område året om. Det finns en utvandring av unga järvar, framför allt hanar som söker nya revir, men de lämnar oftast sitt födelse revir vid ca 12 månaders ålder. De unga honorna stannar däremot kvar nära sitt födelse revir. Det innebär att majoriteten av de järvar som finns i området nu sannolikt också kommer att vara kvar när renarna återvänder från vinterbetes området. Effekten av en förebyggande skydds jakt kan därför förväntas vara positiv med avseende på ett minskat predationstryck från järv.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen gör en samlad bedömning i varje enskilt fall. Länsstyrelsen bedömer skadors omfattning, om skadeförebyggande åtgärder gjorts och vilka möjligheter som finns till förebyggande av skada samt till annan lämplig lösning än skydds jakt. Länsstyrelsen beaktar också järvstammens utveckling i länet i relation till de mål som är satta för antal och utbredning, både regionalt och nationellt.

Riksdagen har fastslagit en toleransnivå för rennäringen om maximalt 10 procents förluster orsakade av rovdjur. Målet ska nås med så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Det innebär att eventuella åtgärder som behöver sättas in måste vara så effektiva som möjligt.

Länsstyrelsen har möjlighet att fatta beslut om skydds jakt i förebyggande syfte. Det ställs mycket höga krav på bedömningsunderlaget för beslut om skydds jakt i förebyggande syfte. Länsstyrelsen menar att detta villkor är uppfyllt. Det aktuella området kring Marsfjället och dess omnejd har varit under diskussion under flera år och har pekats ut som ett av de mest problematiska områdena i samebyn med avseende på rovdjur. Samebyn upplever också att tidigare års skydds jakter har gett effekt men förlustsiffrorna för såväl hela renhjorden som kalv visar tydligt att ett stort problem fortsatt

kvarstår. Utifrån den kända rovdjursförekomsten är det sannolikt att järv och björn svarar för en större del av förlusten i det här området.

Det är svårt att se andra lämpliga lösningar än skyddsjakt. Bevakning görs i så stor utsträckning som möjligt men när snön försvinner är bevakningen svår att genomföra. Att kalva i hägn är inte ett alternativ för så många renar, praktiskt såväl som ekonomiskt. Byte av kalvningsområde är därtill inte möjligt då det dels är för mycket snö längre västerut och dels påverkar hela kalvmärkningssystemet som samebyn tillämpar.

Antalet järvföryngringar som dokumenteras inom samebyn har ökat sedan 2010. De senaste åren har området väster om väg E45 berörts av tre till sex föryngringar och kalvningsområdet kring Marsfjällen berörs årligen av två till tre föryngringar. Resultat från DNA-inventeringen, som är ett viktigt komplement till lyeinventeringen, har också visat att ett antal järvar rör sig i det aktuella området.

En mycket viktig aspekt i arbetet med att nå toleransnivån på tio procent är att åtgärder ska sättas in där de gör störst nytta. De redovisade förlustsiffrorna från Produktionsmodellen visar att samebyn har stora förluster till rovdjuren. Förlustsiffror för kalv är förvisso inte beräknade enligt en produktionsmodell utan med en betydligt enklare beräkning, men styrker ändå att det aktuella området är just ett sådant område som åtgärder bör sättas in i då de höga kalvförlusterna är en del av den sammanlagda förlusten. De järvar som finns i området nu kan till stor del förväntas vara kvar även när renarna återvänder till våren och effekten av en skyddsjakt bör resultera i minskade förluster.

Beslutet är också hållbart ur ett etiskt perspektiv eftersom det tar hänsyn till järvens yngelperiod. Jakt under den aktuella tidsperioden medför liten risk att en hona som har ungar fälls.

Rätten att besluta om skyddsjakt på järv i enlighet med Naturvårdsverkets delegeringsbeslut inkluderar också ansvaret att använda verktyget så att nationella målsättningar nås. Samtliga län i renskötselområdet har därför samverkat kring det aktuella järvläget och samråd har även skett med Naturvårdsverket. Länen har diskuterat aktuella inventeringsdata, populationsuppskattningar och tillväxthastighet för järv. Länen har också bedömt behovet av skyddsjakt i respektive län, både potentiella förebyggande skyddsjakter och jakt i akuta situationer.

Länen och Naturvårdsverket kommer också löpande samråda om järvläget för att försäkra sig om att inte för många järvar fälls.

Västerbottens järvpopulation ligger under länets aktuella miniminivå för arten, dvs. 23,5 föryngringar. Samebyn ansöker om fyra järvar men Länsstyrelsen bedömer, under rådande omständigheter, att två individer är ett mer lämpligt uttag. Ett sådant uttag lämnar också vid behov utrymme för ytterligare skyddsjakter i Västerbotten eller i övriga län.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att skyddsjakten inte kommer att inverka negativt på möjligheten att återigen uppnå gynnsam bevarandestatus på nationell nivå. Skyddsjakten kommer inte heller att försvåra möjligheten för järvarna att på lång sikt återkolonisera områden i Västerbottens län där järvförekomst är önskvärt enligt den regionala förvaltningsplanen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas. Se bilaga 1 om hur man går till väga.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har tagits av biträdande enhetschef [REDACTED] efter föredragande av rovdjursförvaltare [REDACTED]. I den slutliga handläggningen har även rovdjursansvarig [REDACTED] deltagit.

Beslutet är godkänt i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

[REDACTED]

[REDACTED]

Bilagor

1. Hur man överklagar
2. Avgränsning av jaktområde
3. Jaktledarens ansvar
4. Förluster till rovdjur, hela renhjorden, beräknat i Produktionsmodellen, för Vilhelmina norra sameby 2014–2017
5. Förluster till rovdjur, kalv, för Marsfjällsgruppen, beräknat i Produktionsmodellen, för Vilhelmina norra sameby 2015–2018
6. Beskrivning av produktionsmodellen
7. Karta över renar som samebyn hittat järvdödade

Kopia till

Beslutet laddas upp i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas för jaktbeslut.

Polismyndigheten i Västerbottens län
(polismyndigheten.vasterbotten@polisen.se)

Statens veterinärmedicinska anstalt
(rovdjur@sva.se)

Viltskadecenter
(██████████@slu.se; ██████████@slu.se)

Järvforskningsprojektet
(██████████@slu.se)

0 5 10 20 30 40 Kilometers

Dnr 218-10995-2018

Jaktområdets västra gräns utgörs av Ransaren vidare ned till Fatmomak och Kultsjön.

Södra gränsen följer Kultsjön till Marsliden och vidare vägen till Stalon.

Östra gränsen går från Stalon till Stor-Dainan och vidare till Vikenviken.

Norra gränsen går från Vikenviken, längs Matskanån, vidare till Västansjö och Bergsjön för att vidare följa sjöarna till Gielas.

Bilaga 3

Jaktledarens ansvar

Vilket ansvar jaktledaren har vid jakt efter olika viltarter tydliggörs i olika av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7, NFS 2011:7). Med hänvisning till denna reglering tydliggör Länsstyrelsen här ansvaret som jaktledaren har vid skydds jakt efter järv.

1. Länsstyrelsen utser jaktledare i samråd med samebyn. Jaktledaren utser i samråd med Länsstyrelsen de personer som ska delta i jakten. Länsstyrelsens fältpersonal ska beredas möjlighet att närvara vid jakten.
2. Jaktledaren ska hålla sig välinformerad om samtliga villkor som gäller för denna skydds jakt.
3. Jaktledaren svarar för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten följs.
4. Jaktledaren ska vid varje tillfälle till Länsstyrelsen i Västerbottens län anmäla när skydds jakt ska genomföras.
5. Jaktledaren bestämmer tillsammans med Länsstyrelsens kontaktperson den för tillfället lämpligaste jaktmetoden.
6. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle hålla sig informerad om hur många djur som återstår enligt skydds jaktbeslutet.
7. Jaktledaren bör meddela berörda markägare och jakträttshavare att skydds jakt kommer att bedrivas i området och när jaktförsök kommer att ske.
8. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen (17 § andra stycket jaktförordningen).
9. Vidare bör jaktledaren försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad för att spåra rovdjur ska kunna finnas på skottplatsen inom högst fyra timmar från påskjutningen.
10. Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jaktdeltagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar och gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens.
11. Jaktledaren ska informera varje jaktdeltagare om att han/hon bör vara ansvarsförsäkrad, bör bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att han/hon bör ha förvissat sig om att vapnet är inskjutet och att han/hon har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter järv.
12. Jaktledaren bör informera varje jaktdeltagare om vikten av att viltet inte utsätts för onödigt lidande.
13. Jaktledaren ska omedelbart avlysa jakten när den sista tillåtna järven fällts eller påskjutits
14. Jaktledaren ska vara behjälplig när Länsstyrelsens fältpersonal författar en rapport om jaktens genomförande.

**Bilaga 4. Förlust enligt Produktionsmodellen 2014/2015,
2015/2016 och 2016/2017, Vilhelmina norra sameby**

VUXNA 2016/2017:

<i>Förväntad vuxna före slakt</i>	9 948
<i>Uppmätt vuxna före slakt</i>	8 746
<i>Övrig känd dödlighet vuxna</i>	0*
	=
<i>Beräknad förlust av renar till rovdjur, vuxna</i>	1 202
	/
<i>Förra årets renhjord efter slakt</i>	10 283
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, vuxna</i>	12 %

KALVAR 2016/2017:

<i>Förväntad årskalv före slakt</i>	5 468
<i>Uppmätt årskalv före slakt</i>	4 072
<i>Övrig känd dödlighet årskalv</i>	0
	=
<i>Beräknad förlust av årskalv till rovdjur</i>	1 396
	/
<i>Förra årets renhjord efter slakt</i>	10 283
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv</i>	14 %

TOTAL FÖRLUST 2016/2017:

<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv och vuxna</i>	25 %
---	------

VUXNA 2015/2016:

<i>Förväntad vuxna före slakt</i>	9 385
<i>Uppmätt vuxna före slakt</i>	8 745
<i>Övrig känd dödlighet vuxna</i>	0*
	=
<i>Beräknad förlust av renar till rovdjur, vuxna</i>	640
	/
<i>Förra årets renhjord efter slakt</i>	9 696
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, vuxna</i>	7 %

KALVAR 2015/2016:

<i>Förväntad årskalv före slakt</i>	5 418
<i>Uppmätt årskalv före slakt</i>	4 527
<i>Övrig känd dödlighet årskalv</i>	0
	=
<i>Beräknad förlust av årskalv till rovdjur</i>	891
	/
<i>Förra årets renhjord efter slakt</i>	9 696
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv</i>	9 %

TOTAL FÖRLUST 2015/2016:

<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv och vuxna</i>	16 %
---	------

VUXNA 2014/2015:

<i>Förväntad vuxna före slakt</i>	8 635
<i>Uppmätt vuxna före slakt</i>	8 467
<i>Övrig känd dödlighet vuxna</i>	0*
	=
<i>Beräknad förlust av renar till rovdjur, vuxna</i>	168
	/
<i>Förra årets renhjord efter slakt</i>	8 925
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, vuxna</i>	2 %

KALVAR 2014/2015:

<i>Förväntad årskalv före slakt</i>	5 231
<i>Uppmätt årskalv före slakt</i>	3 297
<i>Övrig känd dödlighet årskalv</i>	0
	=
<i>Beräknad förlust av årskalv till rovdjur</i>	1 934
	/
<i>Förra årets renhjord efter slakt</i>	8 925
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv</i>	22 %

TOTAL FÖRLUST 2014/2015:

<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv och vuxna</i>	24 %
---	------

***Övrig känd dödlighet vuxna**

Den övriga kända dödligheten är primärt trafikdödade djur. Samebyn redovisar renlängden där trafikdödade och tågdödade redan är borträknade. Detta eftersom samebyn betalar ut rovdjursersättningar till respektive företag enligt levande renar. I produktionsmodellen ska den här dödligheten särredovisas men då det inte finns tydliga rutiner för hur de ska separeras från den inlämnade renlängden väljer vi här att redovisa dem separat.

Det förväntade antalet vuxna före slakt där övrig känd dödlighet inte är borträknad är således summan av renlängden och den övriga kända dödligheten. Resultatet av förluster blir dock densamma som i ovanstående tabeller.

Övrig känd dödlighet 2016/2017:	70
Förväntat vuxna före slakt:	10 018
Övrig känd dödlighet 2015/2016:	67
Förväntat vuxna före slakt:	9 452
Övrig känd dödlighet 2014/2015:	92
Förväntat vuxna före slakt:	8 727

Övrig känd dödlighet

Den naturliga dödligheten finns redan inkluderad i produktionsmodellen både för kalv och vuxen. Den övriga kända dödligheten kan till exempel vara när renar förolyckas i trafik, vilket är mycket ovanligt för kalv i och med att det i princip är väglöst land i åretruntmarkerna där renarna vistas.

Annan känd dödlighet kan vara när renar dör i laviner, går igenom isen och drunknar etc. Sådana situationer är ovanliga, därför är den angivna kända dödligheten för kalv noll.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga

2018-12-13

Diarienummer

218-10995-2018

1(1)

Bilaga 5. Förlust för kalv mellan åren 2015 och 2018, Vilhelmina norra sameby

KALVAR 2017/2018:

<i>Förväntad årskalv före slakt</i>	1 556
<i>Uppmätt årskalv före slakt</i>	1 133
<i>Övrig känd dödlighet årskalv</i>	0
	=
<i>Beräknad förlust av årskalv till rovdjur</i>	423
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv</i>	27 %

KALVAR 2016/2017:

<i>Förväntad årskalv före slakt</i>	2 590
<i>Uppmätt årskalv före slakt</i>	1 808
<i>Övrig känd dödlighet årskalv</i>	0
	=
<i>Beräknad förlust av årskalv till rovdjur</i>	782
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv</i>	30 %

KALVAR 2015/2016:

<i>Förväntad årskalv före slakt</i>	2 741
<i>Uppmätt årskalv före slakt</i>	2 002
<i>Övrig känd dödlighet årskalv</i>	0
	=
<i>Beräknad förlust av årskalv till rovdjur</i>	739
	=
<i>Procentuell förlust av ren till rovdjur, årskalv</i>	27 %

Bilaga 6

Produktionsmodellen: Beräknad rovdjursförlust baserad på jämförelse mellan förväntad och uppmätt produktion i rennärningen.

För att uppskatta hur stor förlust som rovdjuren orsakar rennärningen kan flera olika beräkningar eller modeller användas. Exempel är registrering av återfunna rovdjursdödade renar, beräknad predation baserat på förekomst av rovdjur i kombination med artspezifisk predationstakt samt analys av slaktdata och rovdjursförekomst. Den modell som idag betraktas som den bästa för att beräkna förluster är den så kallade Produktionsmodellen

Produktionsmodellen har tagits fram av Sametinget tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Till grund för beräkningarna ligger vetenskapliga studier och samisk traditionell kunskap. Modellen och dess faktorer har granskats vetenskapligt av forskare från Norskt Institut för Naturforskning (NINA) samt SLU. Förenklat jämför modellen det verkliga antalet renar med ett förväntat antal renar som borde ha funnits om inga rovdjur fanns. Skillnaden visar då hur många renar som förlorats till rovdjur.

Beräkningen använder sig av data på renens överlevnad i olika åldersklasser och hur stor andel av hondjuren över 2 år som bär kalv under ett normalt år. Grundfaktorer för överlevnad och dräktighet kommer från forskning på ren i områden utan, eller med mycket liten, rovdjursförekomst. I grundmodellen används följande värden för överlevnad och dräktighet.

Tabell 1. Förväntad överlevnad från ett år till nästa. Den årliga överlevnaden är då 97% för vuxna djur och 96% för individer upp till 1,5 år

	Period	Överlevnad
Årlig överlevnad vuxen ren (efter ca 1,5 års ålder)		
Vinteröverlevnad för renar > ca 1,5 år	vinter	98%
Sommaröverlevnad för renar > ca 2 år	sommar	99%
<i>Årlig överlevnad från 1,5 års ålder = $S_{w,a} \times S_{s,a}$</i>		97%
Överlevnad kalv från första hösten till nästa		
Vinteröverlevnad renar ca 0,5 - 1 år (kalv)	vinter	97%
Sommaröverlevnad renar ca 1 - 1,5 år (fjölårskalv)	sommar	99%
<i>Överlevnad från 0,5 till 1,5 år ålder = $S_{w,sa} \times S_{s,sa}$</i>		96%

Tabell 2. Kalvningsresultat och överlevnad från födsel till höst. Förväntat antal vajor med kalv förväntas sålunda vara 82,1 % av antalet vajor över två år.

	Period	
Andel hondjur >2 år (dvs de som förväntas ha kalv)		
Andel hondjur >2 år, i procent av samtliga hondjur		90%
Kalvar per hondjur >2 år och kalvöverlevnad från födsel till höst		
Andel dräktiga av hondjur >2år	vinter/vår	92%
Kalvöverlevnad från födsel till kalvmärkning	vinter/vår/kalvning	92%
<i>Andel kalv per vaja >2 år vid kalvmärkning = $preg \times s_{ec}$</i>		84,6%
Kalvöverlevnad från kalvmärkning till höstskiljning	sommar	97%
<i>Andel kalv per vaja >2 år på hösten = $preg \times s_{ec} \times sl_c$</i>		82,1%

Modellen jämför det förväntade och det dokumenterade antalet renar mellan år. Differensen mellan förväntat och faktiskt antal renar i vinterhjord, efter slakt och trafikdödade renar räknats av, kategoriseras då vara rovdjursdödade. Som dataunderlag används utöver överlevnad och dräktighet:

- fastställd renlängd (räknade hondjur, handjur och kalvar) per år och sameby
- Slaktdata (kontrollslakterier, fördelat på handjur, hondjur och kalv)
- Privat slakt (fördelat på handjur, hondjur och kalv)
- Trafikdödade/tågdödade renar
- Andra kända dödsorsaker (exempelvis drunkningar eller lavindöd)

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga

2018-12-13

Diarienummer

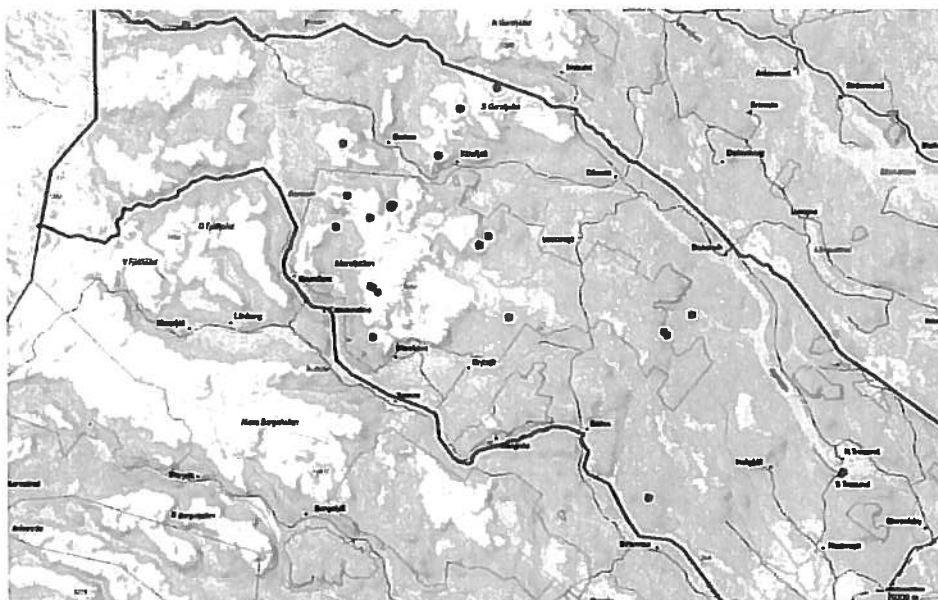
218-10995-2018

1(1)

Bilaga 7

Karta över järvrivna renar som samebyn hittat under 2017–2018

Karta över platser i området kring Marsfjället där samebyn hittat renar som av renskötare bedömts som dödade av järv. Renarna är inte dokumenterade av Länsstyrelsen och finns därmed inte i Rovbase.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.